

**Διάλεξη του Νίκου Λυγερού με θέμα:
"Η απελευθέρωση της Θράκης".
Ξενοδοχείο Ελπίδα Resort στην Κοιλιάδα Αγίων Αναργύρων, Σέρρες.
Σάββατο 21 Μαρτίου 2015**

Δεν πρόκειται για τη Θράκη και, θα μου πείτε, γιατί να αρχίσουμε έτσι· μην ανησυχείτε· κι όταν θα τελειώσω, θα πείτε γιατί τελείωσα έτσι. Οι Θρακιώτες ξέρουν πώς το πάμε. Μερικές φορές με ελιγμούς, αλλά στο τέλος είμαστε εκεί που πρέπει. Προς το παρόν, αυτό που βλέπετε στην εικόνα είναι η ΑΟΖ της Ελλάδας, η ΑΟΖ της Κύπρου – θεωρητικές, βέβαια, σε μερικά σημεία και πρακτικά – και τα θαλάσσια οικόπεδα – 13 στην Κύπρο και 20 στην Ελλάδα. Το πρώτο πράγμα, που θέλω να σκεφτείτε, είναι, άμα σας ρωτούσε κάποιος – ας πούμε πριν δέκα χρόνια, για να είμαστε ξεκάθαροι και να μην μπερδευτούμε – αν θα μπορούσε ο Ελληνισμός να διαχειριστεί επιφάνειες, που είναι μεγαλύτερες από το κράτος του, είναι πολύ απλό, θα λέγατε απολύτως «όχι». Άρα, πρώτον, τα 20 θαλάσσια οικόπεδα της Ελλάδας και τα 13 της Κύπρου, άμα τα βάλετε μαζί, ως επιφάνεια, είναι μεγαλύτερα από την επιφάνεια της Ελλάδας και της Κύπρου. Δεύτερον, άμα πάρετε τα καθαρά ελληνικά, τα «ελλαδίτικα», όπως θα έλεγαν οι Κύπριοι, θα είναι 100.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Άρα, προσέξτε, μιλάμε για πράγματα που τώρα υπάρχουν· το ξέρουμε· ο διαγωνισμός γι' αυτά τα οικόπεδα άρχισε 13 Νοεμβρίου 2014. Ενώ, πριν μερικά χρόνια δεν θα μπορούσαμε ούτε καν να φανταστούμε ότι αυτό θα ήταν δυνατό. Σας το λέω αυτό για να σας προετοιμάσω και για τα επόμενα. Μερικές φορές πρέπει να καταλάβουμε ότι δεν είναι η 'πραγματικότητα' που παράγει πραγματικότητα, αλλά το 'αδιανόητο'. Άρα πάνω-πάνω είναι το αδιανόητο, μετά είναι η ουτοπία, το όραμα, η πράξη και η πραγματικότητα. Όταν έχουμε την πραγματικότητα, συνήθως παράγει συντηρητικότητα. Όταν κάνουμε αναλύσεις για ιστορικά θέματα κι έχουμε να κάνουμε με Ιστορικούς, συνήθως οι Ιστορικοί σταματάν μέχρι το παρόν – δεν λέμε ότι είναι ελάττωμα, είναι φυσιολογικό. Άρα, δυσκολευόμαστε να μιλήσουμε για μετά και είναι λογικό, γιατί οι Ιστορικοί ασχολούνται με την Ιστορία, αλλά όχι με την Ιστορία του μέλλοντος. Στη Στρατηγική πάμε λίγο διαφορετικά. Ξεχειλίζουμε πέρα από το παρόν κι αρχίζουμε να λέμε για σενάρια, μετά λέμε για προοπτικές, μετά λέμε για σκοπούς, μετά λέμε για Στρατηγικό Σχεδιασμό. Μετά από μερικά χρόνια, οι Ιστορικοί θα μελετήσουν αυτά που λέγαμε.

Νομίζω τον είδα τον ομιλητή ξαναμπήκε, κάπου τον είδα τώρα, αυτόν εδώ τον ομιλητή που ήταν προηγουμένως. Μπήκε, ξαναβγήκε... ήθελα να του πω απλώς ότι σας μιλούσε έτσι θεωρητικά, μπορεί μερικοί να μην δώσατε μεγάλη σημασία, γιατί είναι λίγο πιο παλιό, αλλά, στην πραγματικότητα, σας μίλησε για τον Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο, ο οποίος τώρα γίνεται στην Αδριανούπολη, Κάραγατς. Ανακαινίζεται το κτήριο και δεν είναι κτήριο απλώς ιστορικό, που το βλέπουμε σε ένα βιβλίο, είναι ακριβώς αυτό, και να ξέρετε – το λέω ειδικά για τους Θρακιώτες – ότι ετοιμαζόμαστε να κάνουμε μια εκδήλωση εκεί μέσα· όχι, απλώς, λοιπόν, μετά αναρωτιέμαι τι μπορώ να κάνω, τι όχι. Σας δίνω αυτό το πλαίσιο για να καταλάβουμε

ότι μερικά δεδομένα υπάρχουν, τα θεωρούμε μόνο και μόνο ιστορικά, αλλά, να ξέρετε, αυτός που δεν ξέρει καλά το παρελθόν του, δεν μπορεί να δημιουργήσει καλό μέλλον. Δίνω ένα παράδειγμα πολύ απλό. Προτιμάτε να σας πω καλά νέα ή κακά νέα; Σε ποια σειρά τα θέλετε; Είναι μερικοί που θέλουν τα καλά στην αρχή. Είναι αυτοί που θα έχουν κακό τέλος. Άρα, εδώ θα πω διάφορα νέα, αλλά, τέλος πάντων, στο τέλος θα είναι καλό. Το ανάμεικτα προτιμάτε; Ακόμα και στο ανάμεικτα – είναι όπως το παστίτσιο – πρέπει να επιλέξεις και στον μπακλαβά. Εδώ λοιπόν, να ξέρετε, αυτά που σας έδειξα, η Τουρκία τα θεωρεί απαράδεκτα, για έναν πολύ απλό λόγο. Θεωρεί ότι είναι απαράδεκτο να κάνουμε ΑΟΖ, θεωρεί ότι είναι απαράδεκτο να χρησιμοποιήσουμε τη Μέση Γραμμή και θεωρεί ότι είναι απαράδεκτο να τα κάνουμε στη Μεσόγειο, επειδή η Μεσόγειος είναι κλειστή θάλασσα. Τώρα, για να καταλάβετε πόσο γελοία είναι αυτή η θέση, η Τουρκία έχει κάνει οριοθέτηση ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα, με την έννοια της Μέσης Γραμμής και το έχει κάνει – η μεγάλη λωρίδα, αυτό εδώ το μεγάλο κομμάτι – με την πρώην Σοβιετική Ένωση· για να καταλάβετε πόσο «απαράδεκτο» είναι, οι τρεις χώρες που είναι οι διάδοχοι, αποδέχτηκαν ότι είναι σωστό και μετά από δέκα χρόνια έκανε συμφωνία με τη Βουλγαρία, πάλι στην έννοια της Μέσης Γραμμής σε μια θάλασσα, που, όπως βλέπετε όλοι, είναι «ανοιχτή», ενώ βέβαια η Μεσόγειος είναι «κλειστή».

Κοινό: Είναι εσώκλειστη.

Πρέπει να καταλάβετε ότι, μερικές φορές, εμείς δίνουμε μεγάλη σημασία σε επιχειρήματα, που στο εξωτερικό, βλέποντας τα πράγματα αντικειμενικά, καταλαβαίνουν ότι δεν στέκουν, άρα, δεν δίνουν καμία σημασία και, γι' αυτό το λόγο, ενώ η Τουρκία είναι εναντίον της έννοιας της ΑΟΖ από το 1978 – δηλαδή πριν γεννηθεί η ΑΟΖ, που γεννιέται το 1982 –, τελικά, θα έχουμε συμφωνία ΑΟΖ το 2003 με την Κύπρο και την Αίγυπτο, το 2007 με την Κύπρο και τον Λίβανο, το 2010 με την Κύπρο και το Ισραήλ. Βέβαια, κάθε φορά, η Τουρκία θα είναι εναντίον, αλλά αυτά συνεχίζουν κανονικά, γιατί όλοι έχουν καταλάβει ότι δεν μπορούμε να μην παίζουμε στη Μεσόγειο. Τώρα, μερικές φορές, έχουμε ανθρώπους που μας λένε ότι είναι απαράδεκτο – ακόμα και δικοί μας –, γιατί έχουμε κολλήσει τα νησιά μας πάνω στην Τουρκία και δεν της αφήνουμε χώρο να ζήσει. Μόνοι μας, μόνοι μας! Δηλαδή, δεν σας το λένε οι άλλοι. Μόνοι μας το λέμε και απαντάμε «παιδιά, φαντάζομαι ότι έχετε ξεχάσει ότι δεν είναι τα νησιά μας που κόλλησαν στις ακτές, είναι οι Τούρκοι που κόλλησαν στις ακτές, γιατί αν ήταν εκεί που ήταν, δεν θα ήταν κοντά στα νησιά». Άρα, δεν είναι ότι εμείς εξ' επίτηδες «σπρώξαμε» τα νησιά. Άρα, έχετε την εντύπωση ότι το Καστελλόριζο μόνο του περπατάει και κάνει ό,τι μπορεί για να κολλήσει έτσι! Ωραία! Να ξέρετε ότι μερικοί το πιστεύουν και θεωρούν ότι, όντως, η Ελλάδα με ύπουλο τρόπο τα μετακινεί! Όχι πρακτικά αλλά... Ήθελα απλώς να σας υπενθυμίσω ότι, για την περιοχή του Πόντου – άρα σας βάζω ακριβώς την οριοθέτηση που υπάρχει πρακτικά εδώ, η οριοθέτηση συνεχίζεται έτσι, όπως σας έδειξα προηγουμένως –, θέλω να αντιληφθείτε ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της πραγματικότητας είναι η ΑΟΖ του Πόντου. Δηλαδή άμα το πάρετε ανάποδα, αν στον Πόντο υπήρχαν άνθρωποι – το ίδιο και για τη Θράκη μετά, εδώ υπήρχαν και

υπάρχουν ακόμα Έλληνες – η οικονομική δραστηριότητα θα ήταν δική τους. Κατά συνέπεια, αυτό θα ήταν η ΑΟΖ του Πόντου. Βέβαια, αν δεν υπάρχει κανένας Έλληνας – είναι πιο εύκολο –, είναι η ΑΟΖ της Τουρκίας. Εντάξει; Άρα, αυτοί που έχουν προβλήματα με τα νησιά, να θυμούνται ότι τα 93.155 τ.μ. της ΑΟΖ του Πόντου δεν γεννήθηκαν ποτέ, επειδή οι Πόντιοι δεν είναι πια εδώ. Άρα, να μην μπερδευόμαστε με τα νησιά και στο τέλος καταντάμε να έχουμε ενοχές εμείς, επειδή τα νησιά μετακινούνται. Εντάξει; Ωραία!

Τώρα – μια τεχνική του Ρήγα Φεραίου – για να σας ανακοινώσω αυτά που θα πω μετά, πρέπει να ξέρετε τι λέμε πριν. Στην εποχή πριν διακόσια χρόνια, τα πράγματα ήταν απλά, ο μέσος Έλληνας δεν ήξερε πού είναι οι Έλληνες, συν βέβαια όλες αυτές τις βλακειές που κάνουμε μεταξύ μας, του τύπου «αυτός δεν είναι ακριβώς σαν εμένα, γιατί είναι από το άλλο». Έτσι έχουμε κάτι σαν «οι Έλληνες οι αληθινοί δεν είναι ούτε οι Πόντιοι, ούτε οι Θρακιώτες, ούτε οι Σαρακατσάνοι, ούτε οι Βλάχοι... και, ξέρετε, συνεχίζεται έτσι και στο τέλος λες «ποιος έχει μείνει»; Οι Αθηναίοι δέκατης πέμπτης γενιάς; Θέλω να σας πω ότι την εμβέλεια του πνεύματος του Ρήγα Φεραίου. Και, δυστυχώς, ακόμα και οι Έλληνες δεν ξέρουν την εμβέλειά του. Σας υπενθυμίζω ότι ο Ρήγας Φεραίος διάβαζε Voltaire και διόρθωνε Voltaire. Δεν τον διάβαζε σαν μικρός μαθητής. Διάβαζε, τον διόρθωνε και τα κείμενα, που είχαν επιστημονικό περιεχόμενο, τα διόρθωνε – επειδή έχω και μερικούς μαθηματικούς εδώ, που μπορούν να τα πιάσουν τα επιστημονικά· για να μη νομίζουν ότι δεν τους ξέρω, τους αναγνωρίζω. Γιατί εγώ είμαι πολύ της αναγνώρισης. Της συνολικής αναγνώρισης. Είμαστε εντάξει; Το καταλάβατε; Άρα, πριν, έπρεπε οι Έλληνες να μάθουν ότι είναι Έλληνες, για να πουν «εγώ αγαπώ την Πατρίδα μου». Αλλιώς, πριν, δεν είναι δυνατόν.

Εγώ τώρα σας έδειξα την ΑΟΖ. Είναι σπάνιοι αυτοί που αγαπάνε την Ελληνική ΑΟΖ, γιατί δεν ξέρουν ακριβώς πού είναι. Ούτε ξέρουν, ακριβώς, το μέγεθος που είναι και δεν ξέρουν, ακριβώς, τι σημαίνει. Άμα θυμηθείτε ότι η έννοια της ΑΟΖ βασίζεται στο Δίκαιο και στη θάλασσα και ότι ο Ελληνισμός ήταν πάντα του Δικαίου και της θάλασσας, καταλαβαίνετε ότι το Δίκαιο της Θάλασσας είναι η υποστήριξη μιας Ελληνικής προσέγγισης, όσον αφορά στον Ελληνισμό. Σας το δείχνω αυτό για να καταλάβετε ότι, όπως βλέπετε, η χάρτα του Ρήγα Φεραίου, που αποτελείται από δώδεκα φύλλα, δεν είναι η Ελλάδα. Είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό που ονομάζουμε εμείς Ελλάδα. Άμα, τώρα, κάποιος σας το παρουσιάσει αυτό ως ένα όραμα, θα του πείτε ότι ή έχει ένα πρόβλημα ή είναι – τουλάχιστον – εθνικιστής ή δεν ξέρω τι. Επειδή είναι ο Ρήγας, τι να πείτε; Σας υπενθυμίζω απλώς ότι όλα αυτά έγιναν παράνομα. Μερικούς τους συνέλαβαν, γιατί κουβαλούσαν τέτοιους χάρτες και πολύ δύσκολα έχουμε μερικούς χάρτες. Το 'δώδεκα κομμάτια' δεν ήταν τυχαία, γιατί ήταν απ' το τυπογραφείο και δεν μπορούσες να τα φτιάξεις τόσο εύκολα. Άρα, είχε και ένα άλλο καλό. Όταν τα έχεις ξεχωριστά, μπορείς να τα δώσεις ξεχωριστά σε διάφορους, και μετά όταν κάνεις συγκέντρωση να τα βάλεις όλα μαζί. Θέλω να σας πω, λοιπόν, ότι αυτά είναι τα δεδομένα.

Τώρα είμαστε, λοιπόν, πριν διακόσια χρόνια. Λίγο μετά από διακόσια χρόνια, εμφανίζεται αυτός ο χάρτης, τον οποίο τον φτιάξαμε, όχι επειδή είναι ιστορικός, ούτε επειδή είναι αναδρομικός, αλλά επειδή είναι αναχρονικός. Δηλαδή, στην πραγματικότητα, έχουμε πάρει την Ελλάδα, του 1832 και σε αυτήν την Ελλάδα έχουμε βάλει την έννοια της ΑΟΖ· αν υπήρχε τότε η ΑΟΖ. Άρα, όπως καταλαβαίνετε, κανονικά δυσκολεύεστε να δείτε πού είναι. Άρα, όταν έχετε πολλές γραμμές είναι γιατί πιάνει ξηρά· δηλαδή, η καμπυλότητα αλλάζει γρήγορα· όταν έχετε αρκετές ευθείες, τότε είναι γιατί πιάνουμε θάλασσα. Άρα, για να σας βοηθήσω, καταλαβαίνετε ότι εδώ, πάνω-κάτω, είμαστε στην περιοχή Πελοποννήσου και εδώ αυτή η γωνία είναι η γωνία που θα κάνει με την Ιταλία και τη Λιβύη, προς τα δω είναι η Μάλτα. Αυτή η γωνία φεύγει ελεύθερα.

Πρώτο ερώτημα: Θα μπορούσαμε να πούμε γιατί οι Έλληνες δεν αποφασίζουν ότι η Ελλάδα θα είναι *(δείχνει τη χάρτα του Ρήγα)* αυτό; Έκαναν την επανάσταση, 1821, τα έδωσαν όλα, κέρδισαν κάτι, έφτιαξαν κάτι, και λένε «ωραία τώρα είναι το 1832 και αυτό είναι Ελλάδα». Φαντάζομαι ότι εδώ αρκετοί θα ήταν στεναχωρημένοι άμα τους λέγαμε τέτοιο πράγμα, γιατί θα ήμασταν εδώ σε ένα συνέδριο διεθνές. Του εξωτερικού. Τελικά οι Έλληνες αποφάσισαν ότι, παρόλο που είχαν κάνει όλα αυτά, πήγαν λίγο πιο πέρα. Συνεχίζω, λοιπόν, ιστορικούς χάρτες, στους οποίους ενσωματώνω την ΑΟΖ και δείχνω πώς ήταν η εξέλιξη ταυτόχρονα. Σας το δείχνω αυτό, γιατί όταν σας δείχνουμε, τώρα, το 2015, το μέγεθος της Ελληνικής ΑΟΖ, δεν καταλαβαίνετε πόσο τεράστιο είναι και πόσο μεγάλος ήταν αυτός ο αγώνας για να φτάσουμε εδώ. Άρα λέμε «εντάξει μωρέ, είναι μια περιοχή». Όχι! Το βλέπετε, 1878, άρα Συνέδριο Βερολίνου, για όσους βλέπουν τις ημερομηνίες. 1913, άρα, κανονικά, ξανά αναγνωρίζετε μερικά πράγματα, που τα βλέπετε ακόμα και εδώ και τώρα, κανονικά, θα μπορούσατε πάλι να πείτε «καλώς, τότε αυτό είναι η Ελλάδα, φτάνει». Λοιπόν, αυτή τη φορά, το ερώτημα που θέλω να θέσω σε σας, *(απευθύνεται στους εκπροσώπους της Εκκλησίας)*, με σεβασμό βέβαια, είναι «γιατί όχι εδώ, γιατί όχι εδώ, γιατί όχι εδώ, γιατί όχι εδώ, γιατί όχι εδώ και όχι εδώ;» *(δείχνοντας τη σημερινή μορφή της Ελλάδας με ΑΟΖ)*. Θέλω να πω ότι τα σύνορα που έχει η Ελλάδα τώρα, είναι σύνορα που έχουμε από το 1947. Άρα έχει ενδιαφέρον, γιατί, άμα κοιτάξετε την ιστορία των κοινωνιών, οι κοινωνίες θεωρούν ότι τα σύνορα δεν αλλάζουν, ενώ η Ανθρωπότητα ξέρει ότι αλλάζουν συνεχώς. Σε κάποια φάση, λοιπόν, η κοινωνία αποφασίζει ότι τα σύνορα δεν αλλάζουν, αλλά μιλάμε μόνο γι' αυτό. Αυτό είναι το μυαλό τους. Άρα, ελπίζω να είδατε όλες αυτές της ημερομηνίες και να είδατε ότι από τότε που υποτίθεται ότι είμαστε ελεύθεροι, από το 1821, έχουμε αλλάξει, δεν ξέρω πόσες φορές, σύνορα. Και σας έχω βάλει και τα πιο σταθερά, γιατί υπάρχουν και ενδιάμεσα. Άρα, αυτό είναι ένα ερώτημα.

Τώρα το ερώτημα είναι το εξής: Εδώ βλέπετε και τα κάστρα της Θράκης, άρα σχετίζεται με αυτό και με αυτό και με αυτό, γιατί μερικές φορές ζωγραφίζουμε σύμβολα, αλλά δεν καταλαβαίνουμε ακριβώς τι κάνουν. Άμα προσέξετε, το βλέπετε εδώ, αυτός ο αετός κοιτάζει έτσι, αυτός κοιτάζει έτσι, άρα δεν είναι «ξέχασα να βάλω εδώ ένα κεφάλι» και εκεί έβαλαν δύο κατά λάθος. Όταν αποφασίζουν να κοιτάζουν

δύο κεφάλια, είναι ότι είμαστε στο βυζαντινό πλαίσιο. Που σημαίνει ότι το σημείο αναφοράς είναι η Κωνσταντινούπολη. Τεράστιο θέμα αυτό. Σας υπενθυμίζω – για κάποιον που δεν ήταν ούτε Πόντιος, ούτε Θρακιώτης, ούτε Μικρασιάτης – και μιλάω για το Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, που έλεγε «εγώ δίνω αναφορά μόνο στην Πόλη». Πρέπει να το σκεφτείτε ότι για να τολμήσεις να πεις αυτή τη φράση, εκείνη την εποχή, θέλει μεγάλα κότσια – συν άλλα εξαρτήματα, δεν θα μπορούμε σε λεπτομέρειες. Με τον Κολοκοτρώνη το ξέρουμε αυτό. Ενωώ ότι αυτό που εμείς ονομάζουμε, ας πούμε την Αθήνα ή ακόμα και το Ναύπλιο πριν, δεν ήταν ποτέ σημείο αναφοράς διαχρονικό, όπως είναι με την Πόλη. Εδώ, λοιπόν, πρέπει να καταλάβουμε ότι, όταν έχουμε τη Θράκη, όταν έχουμε τον Πόντο, τη Μικρά Ασία, στην πραγματικότητα το σημείο αναφοράς είναι η Κωνσταντινούπολη. Μερικές φορές κάνουμε προσπάθειες στα συνέδρια για να τα βρούμε, να πούμε είμαστε φίλοι, είμαστε φίλοι, είμαστε φίλοι, και νιώθουμε ότι δεν είμαστε ακριβώς φίλοι, γιατί είμαστε από άλλη περιοχή. Για μένα είναι πάρα πολύ απλό. Σε ποιον δίνουμε σημασία όλοι μας. Μόνο σε έναν· στην Πόλη. Δηλαδή οι Θρακιώτες κοιτάζουν έτσι, οι Μικρασιάτες κοιτάζουν από την άλλη πλευρά, ο Πόντος κοιτάζει από την άλλη πλευρά, αλλά όλοι κοιτάζουν ένα πράγμα! Δεν κοιτάζουν δύο. Ένα! Αυτό είναι καλό να το θυμόμαστε, γιατί μερικές φορές κάνουμε τα συνέδρια σαν να είμαστε τρία κλαδιά ξεχωριστά και δεν καταλαβαίνουμε ότι έχουμε μία ρίζα. Άρα, αν αυτό το καταλάβουμε, στην πραγματικότητα, στη νοόσφαιρα του καθενός βάλτε έναν κύκλο, έναν κύκλο, έναν κύκλο και αυτό που υπάρχει στους τρεις κύκλους είναι η Πόλη. Εδώ, λοιπόν, μας επιτρέπει να δούμε πώς βλέπουμε την Πόλη, πώς μας βλέπει η Πόλη. Αυτό που θέλω να σας πω είναι ότι όταν οι Πόντιοι κλαίνε την Πόλη, είναι από την άλλη πλευρά, εντάξει, Άρα μην σκέφτεστε Ελλαδικά, γιατί αλλιώς έχετε ένα τεχνικό λάθος, η Πόλη πάρθηκε ανάποδα· όχι από εδώ (δείχνει ανατολικά). Συμφωνούμε; Άρα, είναι μέσω Θράκης, που αυτό δείχνει πόσο σημαντική είναι η Θράκη για την Πόλη.

Εδώ σας δείχνω τα κάστρα, γιατί πολύ συχνά όταν κοιτάζουμε ένα κάστρο νομίζουμε ότι απλώς είναι ένα κτήριο. Καμία σχέση. Τα κάστρα μπαίνουν σε θέσεις στρατηγικές και το ένα βοηθάει το άλλο, έτσι ώστε αυτά τα κάστρα – κι έχουμε και στις ελεύθερες περιοχές – είναι φτιαγμένα για να υποστηρίζουν την Πόλη. Έχει ενδιαφέρον λοιπόν να καταλάβετε ότι, μετά την άλωση της Πόλης, πήγαμε ανάποδα. Το πρώτο πράγμα, που πρέπει να καταλάβουμε, είναι ότι όταν έχουμε μια γωνία, θέλουμε δεν θέλουμε το σημαντικό είναι εδώ (η αιχμή). Το θέμα είναι άμα έχουμε μια γωνία έτσι ή μια γωνία έτσι (δείχνει γωνία σε δύο κατευθύνσεις). Και τώρα θα δείτε ξαφνικά ότι, όπως και στο σκάκι, υπάρχουν γωνίες που είναι σκληρές και υπάρχουν γωνίες που είναι μαλακές. Κάνουμε σκάκι τώρα και παίζουμε έτσι, αυτός είναι μόνος του μπροστά, δύο πίσω, πολύ σκληρό, πολύ δυνατό. Δύο μπροστά – και το λέω και για τους συλλόγους – όταν δύο σύλλογοι θέλουν να είναι μπροστά κι ένας πίσω είναι χάλια. Όταν βάζουν έναν μπροστά και είναι δύο από πίσω του, τότε είναι καλό. Αυτό εδώ είναι χάλια, διότι αυτός, αν χτυπηθεί, θα προστατευθεί μόνο από αυτόν και αυτός είναι μόνος του. Αυτός εδώ αν χτυπηθεί θα τον προστατεύσει και αυτός και αυτός. Π.χ., σε αυτόν τον συνδυασμό, δεν μπορώ να χτυπήσω με ίππο, γιατί είμαι τσόκαρο, εφόσον θα με πάρει πiónι, ακόμα και να το πάρω, χάνω. Άρα, φαίνεται αρχικά να

είναι αδύναμα, επειδή είναι πiónια, επειδή όμως έχουν αυτόν τον συνδυασμό, είναι σκληρά. Τα κάστρα που βλέπετε, όλα είναι φτιαγμένα με αυτό τον τρόπο. Είναι εδώ στην Θράκη κι όλα βλέπουν στην Πόλη. Μία από τις κεντρικές πύλες του κάστρου στο Διδυμότειχο, όταν κοιτάς την πύλη, βλέπει την Κωνσταντινούπολη. Ελπίζω να μη νομίζετε ότι το έκαναν έτσι για πλάκα· είναι ο κεντρικός άξονας. Τώρα φανταστείτε πώς πάει. Τώρα, ας πούμε ότι είστε εχθρός, θέλετε να είστε εδώ; Άρα τι κάνετε;

Κοινό: Είναι μια ημισέληνος.

Εσείς το είδατε έτσι, εγώ έβαλα δύο καμπύλες. Στην πραγματικότητα κάνετε αυτό. Ωραία. Άρα, όταν είμαστε κόπανοι, εμείς ασχολούμαστε μόνο με αυτό (αιχμή) και δεν κοιτάζουμε το πίσω μέρος μας. Άρα, στην πραγματικότητα τι έγινε. Αυτά τα Κάστρα έπεσαν πριν από αυτό. Εμείς, με τις τοπικές μας βλακείες – «εσύ δεν είσαι σημαντικός, γιατί είσαι από το χωριό τάδε, εσύ είσαι από το άλλο χωριό, εσύ από το άλλο χωριό» και στο τέλος – αντί να έχουμε όλο αυτό, άρα νοητικά να έχετε στο μυαλό σας, να θυμάστε ότι πολύ συχνά λέμε «η αιχμή του δόρατος», έτσι δεν είναι; Είναι πολύ απλό. Όταν έχετε μόνο την αιχμή, χωρίς το δόρυ, είναι ένα μέταλλο· δεν είναι αιχμή. Όταν έχετε δόρυ, χωρίς αιχμή είναι παλούκι. Άρα, χρειάζονται και τα δύο, σε συνδυασμό. Λοιπόν, όταν αρχίζουμε και κάνουμε τις δικές μας τις κουταμάρες, του τύπου «αυτό είναι πιο σημαντικό, αυτό είναι πιο σημαντικό και αυτό και αυτό» κι ο καθένας έχει το δικό του, είναι πολύ απλό, αυτό λέγεται σκουπίδια, γιατί δεν έχει δομή, δεν μπορεί να σταθεί. Εδώ τι γίνεται; Άμα το σκεφτείτε ορθολογικά, πρώτα απ' όλα, το λέω και σε μερικούς, μπερδεύουμε τις ονομασίες. Όταν στα ελληνικά βάζουμε την λέξη «νέο», «νέα», είναι για να δείχνουμε ότι υπάρχει κάτι άλλο. Όταν, λοιπόν, έχω ανθρώπους που λένε Ορεστιάδα, αντί να λένε Νέα Ορεστιάδα, έχουν σβήσει ένα κομμάτι από τη μνήμη τους. Ποιος από εσάς αντί να λέει τη λέξη Νέα Υόρκη, λέει Υόρκη; Κανείς. Κι άμα το κάνετε εκεί πέρα, θα δείτε πώς θα είναι η φάτσα τους. Γιατί δεν κάναμε τη Νέα Υόρκη για πλάκα, αλλά επειδή υπάρχει η Υόρκη, βάλαμε Νέα Υόρκη. Όταν, λοιπόν, εμείς μόνοι μας, ενώ έχουμε Ορεστιάδα, βάζουμε Νέα Ορεστιάδα και μετά τη Νέα Ορεστιάδα την ονομάζουμε Ορεστιάδα, τότε η Παλαιά δεν ξέρουμε πού είναι. Τεράστιο θέμα αυτό. Σε μερικές περιοχές, ακόμα και στις μεγάλες πόλεις, όπως είναι Θεσσαλονίκη ή ακόμα και η Αθήνα, έχετε ονομασίες, Νέα... Άρα είναι πολύ σημαντικό να καταλάβουμε ότι το μεγάλο θέμα είναι ότι όταν έχουμε μία μύτη, είναι σκληρή μπροστά, μαλακή πίσω. Τώρα, άμα θέλουμε να κάνουμε το ανάλογο. Θέλω να σκεφτείτε πιο τοποστρατηγικά. Η Μεσόγειος είναι έτσι, έχει ένα άνοιγμα εδώ, Γιβραλτάρ, έχει ένα άνοιγμα εδώ, Κωνσταντινούπολη και πριν το 1869 δεν είχε άλλο άνοιγμα. Ωραία, τώρα θέλω να σκεφτείτε πολύ ορθολογικά και να μου πείτε πού θα βάζατε την πρωτεύουσά μας. Έχετε δικαίωμα σε όλη τη Μεσόγειο.

Κοινό: Ποια πρωτεύουσα;

Των Ελλήνων. Ε, στην πραγματικότητα, θέλετε δεν θέλετε, έτσι όπως είναι δομημένη η Μεσόγειος, αυτά τα δύο σημεία είναι ριζικά διαφορετικά από τα άλλα, γιατί είναι περάσματα και αυτό που ξέρουμε στη Στρατηγική είναι ότι αυτός που ελέγχει το

πέρασμα, ελέγχει τη θάλασσα. Άρα, είναι πολύ απλό, όταν κοιτάζετε ας πούμε σε ένα σπίτι την πόρτα, οι περισσότεροι από εμάς κοιτάζουν την πόρτα και οι πιο έξυπνοι κοιτάζουν ποιός έχει το κλειδί. Άμα έχετε το κλειδί της πόρτας, η πόρτα γίνεται ή τοίχος ή άνοιγμα. Δεν έχετε το κλειδί, τρώτε τον τοίχο στη μούρη ή γίνεται πέρασμα και δεν σας προστατεύει κανένας. Σας υπενθυμίζω ότι όταν θα έχουμε το άνοιγμα εδώ, στο Σουέζ και θα είναι το τρίτο άνοιγμα, ξαφνικά, στο Συνέδριο του Βερολίνου, η Αγγλία θα κάνει *casus belli* στην Πόλη εναντίον των Ρώσων, για να μην μπουν στην Κωνσταντινούπολη – ενώ είναι εδώ η Αγγλία – και θα ζητήσει αντάλλαγμα, γιατί λέει στους Οθωμανούς «τι μου δίνεις για να μην κάνω τίποτα». Όχι «τι μου δίνεις για να κάνω κάτι!» «Τι μου δίνεις για να μην κάνω τίποτα!» Και οι Οθωμανοί τής δίνουν την Κύπρο. Γιατί ξαφνικά, το 1878, η Αγγλία ενδιαφέρεται για την Κύπρο; Οι Κύπριοι θα σας πουν «λόγω Κύπρου». Καμία σχέση! Άμα κοιτάζετε την ΑΟΖ της Κύπρου, την ξανακοιτάζετε και κοιτάζετε το FIR, εντελώς τυχαία, έχει μία μύτη τεράστια προς Σουέζ. Άρα, κοιτάζτε τώρα την καραμπόλα που παίζαμε. Στην πραγματικότητα, όλα αυτά γίνονται για την Κωνσταντινούπολη. Μπλοκάρουμε την Κωνσταντινούπολη, μετά «τι μου δίνεις για να έχω πρόσβαση στο Σουέζ» κι εμείς νομίζουμε ότι το θέμα μας ήταν η Βουλγαρία, ενώ η Βουλγαρία ήταν καραμπόλα. Άρα, αυτό που πρέπει να αντιληφθούμε είναι ότι εδώ τώρα σας έχω ζωγραφίσει, όπως το βλέπετε, ένα θέμα πολύ σημαντικό· είναι ότι στην τοποθέτηση που έχουμε πάρει εμείς για την Κωνσταντινούπολη – αν προσέξατε, τι έχουμε κάνει; - το τείχος είναι φυσικό και λέγεται ‘θάλασσα’. Η θάλασσα είναι πάντοτε μια δυσκολία. Πάντα! Από τους Περσικούς Πολέμους είναι αυτό που μας προστατεύει· άρα εδώ δεν έχω προστασία, στο πίσω μέρος βάζω τείχος, μπορώ να βάλω και διπλό, δεν έχει σημασία. Σημασία εδώ έχουν στρατηγικές θέσεις, αλλά αυτό με προστατεύει: η θάλασσα. Εδώ λοιπόν τι σας δείχνω; Στην πραγματικότητα, τη Θράκη, αν πρέπει να τη χαρακτηρίσουμε, την χαρακτηρίζουμε ως την ξηρά που έχει πρόσβαση σε δύο θάλασσες. Σας δίνω ένα άλλο παράδειγμα. Άμα κοιτάζετε την Αρμενία, όπως είναι τώρα, θα δείτε ότι δεν έχει θάλασσα. Η Αρμενία χαρακτηρίστηκε στην αρχαιότητα ως η Χώρα των Τριών Θαλασσών. Άμα σκεφτείτε ότι η Αρμενία έπιανε και την Κασπία, έπιανε και τη Μαύρη Θάλασσα και τη Μεσόγειο, δυσκολεύεστε να δείτε την Αρμενία ως Αρμενία, γιατί έχετε βγάλει από την Αρμενία το νερό. Για παράδειγμα, εμείς, μερικές φορές, τσακωνόμαστε μεταξύ μας, όμως – είναι πολύ απλό – πείτε σε έναν Έλληνα «θα σου βγάλουμε τη θάλασσα».

Κοινό: Δεν μπορούμε.

Δεν μπορούμε, γιατί ο Ελληνισμός βασίζεται πάνω στην έννοια της θάλασσας. Τώρα, άμα θέλετε να κοιτάζετε λίγο πιο τοποστρατηγικά, άμα σας ζωγραφίσω αυτό εδώ με θάλασσα, κοιτάζτε τους Νομούς στην Κρήτη. Είναι κομμένοι κάθετα, συμφωνούμε; Ωραία! Η ελεύθερη Θράκη είναι κομμένη – ενώ είναι οριζόντια – είναι κομμένη κάθετα (*εννοεί τα όρια των Νομών*). Γιατί δεν είναι κομμένη οριζόντια; Θα σας κάνω ένα άλλο, αντί να είναι Καλλικράτης, να είναι Πολυκράτης εντάξει, και να πω «παιδιά τελικά ο Έβρος θα είναι έτσι, μετά θα είναι Ροδόπη και μετά...». Το φαντάζεστε αυτό; Κανένας δεν το φαντάζεται, γιατί αυτό που θέλουμε – κι έχει

ενδιαφέρον – είναι οι Θρακιώτες που έχουν άμεση σχέση με τη θάλασσα και πρέπει στην πραγματικότητα, ακόμα κι όταν κάνουμε έναν Νομό, να σκεφτόμαστε ότι ο καθένας μπορεί να πάει, γιατί είναι τα λιμάνια, δεν είμαστε μπακλαβάζ! Άρα θέλω να σας πω ότι, στην πραγματικότητα, ακόμα κι όταν κόβουμε και θεωρούμε ότι είναι εύκολο, υπολογίζουμε τη θάλασσα και δεν κόβουμε έτσι. Αυτό δεν το θέλουμε. Άρα, στην πραγματικότητα, ως αιχμή του δόρατος που αναλύσαμε προηγουμένως, όλο το θέμα μας κι όλη η δύναμη της Θράκης προέρχεται από το γεγονός ότι ακουμπάει δύο θάλασσες κι όχι μία. Μόλις βάζετε τη Θράκη με μία θάλασσα, την εκφυλίζετε. Άρα, τι σημαίνει πρακτικά αυτό; Σημαίνει ότι πρέπει να σκεφτούμε, χρονοστρατηγικά αυτή τη φορά, ότι η Θράκη είναι ένα μέρος, το οποίο επιλέχθηκε για να υποστηρίξει ουσιαστικά στο *top*, στο απόγειό της, την Κωνσταντινούπολη και να την υποστηρίξει από τις δύο πλευρές. Άρα, όπως σας έκανα προηγουμένως με τα πόνια, αυτό είναι πολύ ισχυρό και ρωτάω τώρα «αυτό πώς είναι»; Αυτό είναι η Θράκη κι αυτό είναι αυτό που ονομάζετε εσείς ‘Θράκη’. Τι θέλω να πω; Θέλω να πω ότι άμα δεν έχουμε πρόσβαση στα δύο, όπως το βλέπετε εδώ, τότε έχουμε ένα θέμα, διότι έχουμε εκφυλισμό της έννοιας της ανθεκτικότητας σε αυτό το σημείο. Άρα, σας το ξαναδείχνω λίγο για να καταλάβετε τα δεδομένα, θέλω να σκεφτείτε μέσα στο μυαλό σας τι σημαίνει να υπάρχει εδώ μια γραμμή. Όχι μόνο αυτό σαν πέρασμα, αλλά αυτό σαν γραμμή. Γιατί, προσέξτε, εδώ είναι εντελώς σε ευρωπαϊκά δεδομένα: δηλαδή η Θράκη είναι Ευρώπη, εντάξει; Αυτό μπορεί να σας ενοχλεί, δεν σας ενοχλεί, δεν μας ενδιαφέρει, είναι ο ορισμός. Η Μικρά Ασία είναι Ασία, ο Πόντος είναι Ασία – μιλάω για τις Ηπείρους, μην μπερδευτείτε και το πάρετε αλλιώς. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι, άμα κοιτάξετε την Θράκη με την ΑΟΖ της, είναι αυτό. Ελπίζω τώρα με αυτό τον τρόπο να βλέπετε πόσο στρατηγική θέση έχει. Δεν είναι απλώς ένα κουτσορεμένο πράγμα, που είναι σε μια γωνία και δεν το υπολογίζεις. Έχει τεράστια σημασία και, άμα θέλετε να το καταλάβετε λίγο ποιο θεσμικά, την πρώτη φορά που εμφανίζεται η λέξη ΑΟΖ στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 14 Μαρτίου 2013 και την πρώτη φορά που βάζει αυτή τη λέξη μιλάει για Εύξεινο Πόντο και Μεσόγειο και ποια είναι η περιοχή που ακουμπάει και τα δύο; Μόνο μία! Άρα, στην πραγματικότητα, άμα αλλάξουμε τα δεδομένα και καταλάβουμε λίγο καλύτερα τι γίνεται – φανταστείτε τώρα ότι σκεφτόσαστε ως Ευρωπαϊκή Ένωση, σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο – και σκεφτείτε ορθολογικά πού υπάρχουν κατεχόμενα, ως Ευρώπη –μην σκέφτεστε μόνο ελληνικά, ως Ευρώπη, ως Ευρώπη Ήπειρος –, θα δείτε ότι στην πραγματικότητα έχουμε μόνο δύο περιοχές. Έχουμε, βέβαια, τη Θράκη και την Κύπρο. Έχει ενδιαφέρον, γιατί και οι δύο περιοχές αφορούν τον Ελληνισμό.

Κοινό: Η Βόρειος Ήπειρος;

Ν.Λ: Μπερδεύεστε, εννοείτε την Αλβανία;

Κοινό: Ναι.

Εδώ υπάρχει ένα λάθος, γιατί στο πλαίσιο που έχουμε μείνει είμαστε στην ίδια Ήπειρο. Η Αλβανία είναι στην Ήπειρο την Ευρωπαϊκή: δεν είναι, ας πούμε, η

Αφρική που έχει μπει εκεί μέσα ή η Ασία. Θα μπορούσατε να μου πείτε και η Αγγλία κατέχει την Βόρεια Ιρλανδία.

Κοινό: Εκεί που μπαίνει η Ρωσία στην Ουκρανία, η Ασία στην Ευρώπη;

Ν.Λ: Όχι πάλι μπερδεύεσαι, γιατί η Ρωσία ανήκει στην Ευρώπη.

Κοινό: Όχι ολόκληρη.

Η Ρωσία ανήκει ολόκληρη στην Ευρώπη, γιατί η Ρωσία, η παραδοσιακή, είναι μέχρι τα Ουράλια και είναι ακριβώς εκεί που σταματάει η Ευρώπη. Μην μπερδεύεις Ρωσία με Σοβιετική Ένωση, γιατί έχουμε και τα άλλα και μετά έχουμε μια αναπροσαρμογή. Έχεις δίκιο κι αυτό είναι, αλλά καταλαβαίνετε τώρα τι εννοώ, εννοώ ηπειρωτικά. Άρα ηπειρωτικά Ρωσία, Ουκρανία, Αγγλία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Αλβανία, Γιουγκοσλαβία, Βοσνία κλπ είναι πάντοτε το ίδιο πλαίσιο εκτός από δύο κατεχόμενες περιοχές. Άρα εδώ τι γίνεται. Στην πραγματικότητα πολύ συχνά οι Ευρωπαίοι πολίτες δεν ξέρουν τα χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένα ότι έχει την μεγαλύτερη ΑΟΖ στον κόσμο, δύο ότι είναι η πρώτη οικονομική δύναμη στον κόσμο, τρία ότι είναι ο τρίτος πληθυσμός του κόσμου. Για σένα με αγάπη για τη Ρωσία, ποιος είναι ο πληθυσμός της Ευρώπης, Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Κοινό: 500 εκατομμύρια

Ε, ναι είναι 500 εκατομμύρια, είναι ο τρίτος πληθυσμός, γιατί ο πρώτος είναι η Κίνα, ο δεύτερος είναι η Ινδία και ο τρίτος είμαστε εμείς και εμείς δεν το ξέρουμε. Άρα πρέπει να καταλάβετε ότι όταν τα βλέπουμε εμείς με αυτό τον τρόπο και λέτε διάφορα πράγματα τοπικά και λέμε ακόμη και να γινόταν αυτό που θεωρούμε ότι είναι αδιανόητο λόγω του πληθυσμού, μιλάμε για τόσο πληθυσμό, σε σχέση με τόσο πληθυσμό, στην πραγματικότητα, κοιτάζτε πώς το βλέπουν ανάποδα. Άρα, βλέπουν ότι σε μια γωνία υπάρχουν 15 με 18 εκατομμύρια και από την άλλη υπάρχει ένα πράγμα που λέγεται 500 εκατομμύρια. Αυτό δυσκολευόμαστε να το σκεφτούμε, ενώ, στην πραγματικότητα, όταν κοιτάζουμε καλύτερα αυτά που έλεγε ο Ρήγας και βλέπουμε ακριβώς πώς έβλεπε γεωστρατηγικά την τοποθέτηση του Ελληνισμού... Προσέξτε τη διαφορά, άλλο η τοποθέτηση και η τοποθεσία του Ελληνισμού και άλλο η Ελλάδα. Όταν σκεφτόμαστε πολύ Ελλαδικά, έχουμε την τάση να διασκορπιζόμαστε και ο καθένας κοιτάζει το χωριό του. Όταν σκεφτόμαστε Πολίτικα, τότε αναγκαστικά σκεφτόμαστε ηπειρωτικά. Άρα, αυτό που έχει μεγάλη σημασία, είναι να αντιληφθούμε ότι κανένας δεν μας έχει δώσει το δικαίωμα να θεωρούμε ότι σταματήσαμε τη διαδικασία το 1947. Και για να είμαστε λίγο πιο ξεκάθαροι, οι Ισπανοί απελευθερώθηκαν σε 600 χρόνια. Το 1492 με τη μάχη της Γρανάδας. Τελειώνουν έτσι. Ρωτάω τώρα: φανταστείτε, λοιπόν, γραμμικά αυτά τα 600 χρόνια, περνάνε τα πρώτα 200 και λέτε στους Ισπανούς «εντάξει παιδιά, τελειώσαμε». Θα πουν «μας δουλεύετε, αφού έχουμε κι αυτό, εκείνο...» Άρα, στην πραγματικότητα έχουμε μπει σε μια διαδικασία απελευθέρωσης πριν 200 χρόνια κι έχουμε αποφασίσει απλοϊκά ότι μετά το 1947, που έχουμε ένα κράτος που δεν είναι καν 100 χρόνων τότε,

στην πραγματικότητα, προσέξτε ποιο είναι το επικίνδυνο. Αν μπειτε στην διαδικασία να θεωρείτε ότι αυτό είναι, θα αρχίσετε...

Κοινό: Μιλάμε για συρρίκνωση.

Ναι. Αυτό είναι το πρόβλημα. Δεν υπάρχει κράτος που δεν βλέπει δυναμικά τα πράγματα. Όταν μιλάμε στατικά, τότε θα αρχίσουμε να λέμε «θα χάσουμε κι αυτό, θα χάσουμε κι αυτό, θα μετακινηθεί αυτό». Για παράδειγμα, θα μας εξηγήσουν ότι η Θράκη δεν υπάρχει και ουσιαστικά αρχίζει η Μακεδονία. Πόσοι μας το λένε αυτό, χωρίς να μας το πουν ξεκάθαρα; Του τύπου, λέτε κάτι ας πούμε στην περιοχή της Κομοτηνής και σου λένε «εντάξει, ας το». Τι «εντάξει»; Δεν κατάλαβα! Δηλαδή η Αλεξανδρούπολη πού είναι, στο εξωτερικό; Όταν, λοιπόν, έχετε τους Θρακιώτες που προσπαθούν να μιλήσουν και να αναδείξουν γεγονότα που υπήρξαν, τούς λένε οι άλλοι «εντάξει...» Εντάξει, τι; Άρα αυτό που έχει σημασία είναι ότι πρέπει να καταλάβουμε ότι πρώτον κανένας δεν μας έχει δώσει το δικαίωμα να βλέπουμε στατικά τα πράγματα, εκτός απ' την νοημοσύνη μας. Γιατί, βέβαια, άμα είναι από βλακεία, εξηγείται. Αλλά όταν βλέπετε ιστορικά πώς έχουμε εξελιχθεί, τι έχουμε κάνει και τι έχουμε φτιάξει – έρχομαι ξανά, τώρα που είμαστε προετοιμασμένοι, σ' αυτά τα δεδομένα που βλέπετε τώρα – θέλω απλώς να σκεφτείτε: υπάρχει Έλληνας που δεν έχει σχέση καμία με την Κύπρο; Δηλαδή που θεωρεί ότι η Κύπρος δεν μας ενδιαφέρει καθόλου; Με τίποτα! Όταν είμαστε του Ελληνισμού, είμαστε με τις δύο χώρες. Βέβαια όλοι αυτοί, για τόσα χρόνια, συζητούσαν – και οι Έλληνες και οι Κύπριοι – συζητούσαν ότι είμαστε αδέρφια κλπ. Ωραία! Η ΑΟΖ δεν είναι μια σχέση αδελφότητας μόνο. Είναι μια σχέση Φιλική. Εδώ *(δείχνει χάρτη με τις ΑΟΖ των 2 χωρών και τα 33 θαλάσσια οικόπεδα)* είναι η ΑΟΖ-ική σχέση. Για πρώτη φορά στην Ιστορία των δύο λαών, σ' αυτές τις 2 ξεχωριστές χώρες, ακόμη κι αν το βλέπετε εσείς ενιαία, στην πραγματικότητα εδώ υπάρχει ζώνη επαφής. Αν ρωτήσετε τα παιδάκια του Δημοτικού, με ποιές χώρες συνορεύει η Ελλάδα, θα μιλήσουν για τις βαλκανικές. Άντε, άμα είναι αρκετά έξυπνα, θα βάλουν και την Ιταλία. Είναι αδιανόητο για τα παιδιά να μιλήσουν για τη Λιβύη, για την Αίγυπτο, για την Κύπρο. Γιατί αυτά έχουν σχέση με αποστάσεις που είναι πολύ μεγάλες κι έχουν σχέση με μια νέα έννοια, την ΑΟΖ. Η ΑΟΖ σπρώχνει πολύ τα πράγματα και θα τα σπρώξει περισσότερο απ' ό,τι νομίζετε.

Αυτά ήθελα να σας πω, για να είμαστε προετοιμασμένοι.

Ευχαριστώ πολύ, να είστε καλά.